

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

ФИЛОЗОФИЈА

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2022./2023.

Испитна књижица 1

FIL.56.SR.R.K1.16

56506

Начин означавања одговора на листу за одговоре:

Начин исправљања грешака на листу за одговоре:

↑
Преписан тачан одговор

↑
Параф (скраћени потпис)

Начин исправљања грешака у испитној књижици:

↑
Прецртан погрешан одговор у заградама

↑
Тачан одговор

↑
Параф (скраћени потпис)

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Налепите идентификационе налепнице на све испитне материјале које сте добили у сигурносној кесици.

Испит траје **150** минута без паузе.

Задаци се налазе у две испитне књижице. Редослед решавања бирајте сами.

Добро распоредите време како бисте могли решити све задатке.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин означавања одговора и начини исправљања грешака. Приликом исправљања грешака потребно је ставити параф (искључиво скраћени потпис, а не пуно име и презиме).

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 16 страница, од тога 4 празне.

I Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора је само **један** тачан.
Тачне одговоре морате да означите знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

1. Како се назива филозофска дисциплина која пропитује проблеме постојања и уређености стварности?

A. етика
B. естетика
C. онтологија
D. гносеологија

(1 бод)

2. Који од наведених појмова **не припада** Аристотеловим категоријама или највишим родовима?

A. релација
B. квалитет
C. дијалектика
D. супстанција

(1 бод)

3. Који је спознајно-теоријски правац заступао и системски развијао Џон Лок?

A. критицизам
B. емпиризам
C. скептицизам
D. рационализам

(1 бод)

4. Пажљиво прочитајте исказ.

Птица на стени је беле боје.

Којој врсти судова према Имануелу Канту припада наведени исказ?

- A. аналитичким априорним судовима
- B. синтетичким априорним судовима
- C. аналитичким апостериорним судовима
- D. синтетичким апостериорним судовима

(1 бод)

5. Како се назива врста етике која прописује универзалне принципе или начине моралног деловања који вреде за све људе?

- A. метаетика
- B. нормативна етика
- C. дескриптивна етика
- D. професионална етика

(1 бод)

6. Према којем се од наведених критеријума просуђивања исправности моралног деловања утилитаристичка етика Џона С. Мила разликује од хедонистичког утилитаризма Џ. Бентама?

- A. према трајању угођаја
- B. према квалитету угођаја
- C. према квантитету угођаја
- D. према извесности угођаја

(1 бод)

7. Шта је према Кантовој етици нужни услов који треба да задовоље субјективне максиме да би биле признате као оправдани морални захтеви?

- A. корист
- B. изворност
- C. поопштивост
- D. популарност

(1 бод)

Филозофија

8. Који појам у филозофији политике Жана Ж. Русоа означава очитовање суверене воље?

- A. воља свих
- B. општа воља
- C. добра воља
- D. појединачна воља

(1 бод)

9. Како се назива морална и политичка вреднота узајамне помоћи и подршке особама којима је потребна помоћ, а којом се показује да њихова тренутна невоља није само и једино њихов проблем?

- A. легитимност
- B. патриотизам
- C. солидарност
- D. конформизам

(1 бод)

10. Шта је према контрактуалистичким теоријама или теоријама друштвеног уговора темељни принцип оправдања политичког поретка?

- A. присила других
- B. божја провидност
- C. лични пристанак
- D. природност поретка

(1 бод)

II Задаци повезивања

У следећим задацима **сваки** садржај означен бројем повежите **само с једним** одговарајућим садржајем који је означен словом.

Два садржаја означена словом не могу се повезати.

Тачне одговоре морате да означите знаком X на листу за одговоре.

Сваки тачан одговор доноси један бод.

11. Сваки наведени онтолошки појам повежите с одговарајућим значењем.

1. детерминизам
 2. хилеморфизам
 3. телеологија
 4. пантеизам
-
- A. стајалиште према којем егзистенција претходи есенцији
 - B. стајалиште према којем су Бог и природа идентични
 - C. стајалиште према којем сваки догађај има нужан узрок у претходном стању ствари
 - D. стајалиште према којем је свет у целини сачињен или сводив на материју или физикалне процесе
 - E. стајалиште према којем свако биће има одређену сврху у складној целини света
 - F. стајалиште према којем је свако појединачно биће јединство материје и форме

(1 бод)

12. Сваког наведеног филозофа повежите с карактеристичном тврдњом његовог спознајно-теоријског учења.

1. Дејвид Хјум
2. Џорџ Беркли
3. Имануел Кант
4. Рене Декарт

- A. *Без чулности не би нам био дат ни један предмет, а без разума не би се ни један помишљао. Мисли без садржаја су празне, зорови без појмова су слепи.*
- B. *Човек је мера свих ствари, оних које јесу да јесу, оних које нису да нису.*
- C. *Јер што се тиче онога што се говори о апсолутном постојању немислећих ствари, независно од тога јесу ли опажене, то се чини потпуно неразумљиво. Њихово esse јест percipi.*
- D. *Будући да је душа, бесмртна и много пута рођена, видела све ствари које постоје овде и у подземном свету, (...) не треба се чудити што се може присетити вредности и свега осталог што је већ раније знала.*
- E. *И будући да ми је било јасно да је ова истина мислим, дакле јесам тако чврста и тако поуздана да је ни најпретераније претпоставке скептика нису у стању уздрмати, просудио сам да је без помишљања могу прихватити као први принцип филозофије коју сам тражио.*
- F. *Кад се пита која је природа свих наших закључивања о чињеницама, чини се да је прави одговор да се она заснива на односу узрока и последице. А кад се пита шта је темељ свих наших закључивања и закључака о том односу, може се одговорити једном речју: искуство.*

(1 бод)

III Задаци кратког одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (речју, с неколико речи или једноставном реченицом). Одговоре упишите **само** на предвиђено место у овој испитној књижици. Сваки тачан одговор доноси један бод.

13. Који филозофски појам означава оно по чему је биће управо такво какво јесте, а не неко друго биће?

(1 бод)

14. Пажљиво прочитајте исказ.

Појам воће је само реч којој не одговара никакав садржај у стварима. Постоје само појединачне ствари као што су јабуке, крушке, шљиве.

Како се према средњовековној расправи о универзалијама или онтолошком односу општег и појединачног назива стајалиште садржано у наведеном исказу?

(1 бод)

15. Како се назива спознајно-теоријски појам који насупрот мњењу означава истинито и оправдано веровање?

(1 бод)

Филозофија

16. Пажљиво прочитајте исказ.

Због тога што сунце сија, истина је кад кажем да сунце сија.

Како се назива теорија истине према којој је наведени исказ истинит?

(1 бод)

17. Како се у етици и у свакодневном говору означава субјективна морална свест којом се просуђује властито деловање те сходно томе осећа грижња или понос?

(1 бод)

18. Како се назива морална и политичка вреднота према којој се подела заједнички створених добара, међу људима приближно једнаких могућности и потреба, треба пре свега водити принципом сразмерности у заслугама?

(1 бод)

IV Задаци продуженог одговора

У следећим задацима одговорите с неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно што је битно за задатак.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у овој испитној књижици.

Тачан одговор доноси један, два или три бода.

- 19.** Укратко објасните критеријуме етичког просуђивања моралног деловања према етици врлина, деонтолошкој етици и консеквенцијалистичкој етици.

1. етика врлина: _____

(1 бод)

2. деонтолошка етика: _____

(1 бод)

3. консеквенцијалистичка етика: _____

(1 бод)

Филозофија

20. Укратко објасните три специфична обележја либерално-демократског политичког поретка.

1. прво обележје: _____

(1 бод)

2. друго обележје: _____

(1 бод)

3. треће обележје: _____

(1 бод)

Празна страница

Празна страница

Празна страница

Празна страница